

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૨૨૬૦૬/૨૦૧૭

સાથે

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૨૨૬૧૨/૨૦૧૭

સાથે

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૪૬૧૮/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વીપુલ એમ. પંચોલી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના.

=====

ગુજરાતનાં સ્વ-વિત્તપોષિત આયુરવેડા કોલેજોનું સંગઠન

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

એસસીએ નંબર ૨૨૬૦૬ / ૨૦૧૭ અને ૨૨૬૧૨ / ૨૦૧૭ માં ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી ઉદિત એન. વ્યાસ સાથે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી
ધવલ સી. દવે.

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી કે. એમ. એન્ટાની, એજીપી.

એસ. સી. એ. નંબર ૪૬૧૮ / ૨૦૧૮ માં ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧-૨ માટે શ્રી મુંજાલ એમ. ભટ્ટ સાથે શ્રી ધવલ સી. દવે,
વરિષ્ઠ વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી કે. એમ. એન્ટાની, એજીપી.

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વીપુલ એમ. પંચોલી

તારીખ:૦૯/૦૫/૨૦૧૮

સી.એ.વી ચુકાદો

(પેર: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ વીપુલ એમ. પંચોલી)

૧. આ તમામ અરજીઓ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં અરજદારોએ મુખ્યત્વે ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શિક્ષણ અભ્યાસક્રમો (અંડરગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશનું નિયમન) નિયમો, ૨૦૧૭ (ત્યારબાદ ૨૦૧૭ના નિયમો તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના નિયમ ૪ (પ) (એ) સાથે વાંચેલા નિયમ ૧૬ની માન્યતાને પડકાર્યો છે.બે અરજીઓમાં, અરજદારોએ પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ૧૫/૧૧/૨૦૧૭ તારીખના સંદેશાવ્યવહાર તેમજ ૧૬/૦૨/૨૦૧૮ તારીખના સંદેશાવ્યવહારને પડકાર્યો છે.આ તમામ અરજીઓમાં સામેલ મુદ્દો સમાન છે અને તેથી પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિથી, આ તમામ અરજીઓની એકસાથે સુનાવણી કરવામાં આવે છે અને અંતિમ સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે અને આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.નિયમ.વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી અંતાની આ તમામ અરજીઓમાં તમામ પ્રતિવાદીઓ માટે નિયમની નોટિસની બજવણી જતી કરે છે.

૨. સગવડતા માટે, વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૨૨૬૦૬/૨૦૧૭ માં દર્શાવેલ તથ્યોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.કેસનો વાસ્તવિક મેટ્રિક્સ નીચે મુજબ છે:

૨.૧. અરજદાર ગુજરાત રાજ્યમાં સ્વ-ભંડોળથી ચાલતી આયુર્વેદ કોલેજોની સંસ્થા છે, જે સ્નાતક અને અનુસ્નાતક સ્તરે આયુર્વેદ વિષયમાં શિક્ષણ પ્રદાન કરે છે.અરજદારને ગુજરાત રાજ્યમાં સ્વ-ધિરાણ ધરાવતી આયુર્વેદ કોલેજોની માન્યતા પ્રાપ્ત સંસ્થાનો દરજ્જો પ્રાપ્ત છે.ગુજરાત રાજ્યમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે સ્નાતક સ્તર પર આયુર્વેદની શાખામાં શિક્ષણ આપતી કોલેજો માટે સરકારી બેઠકો માટે કેન્દ્રીકૃત પ્રવેશ પ્રક્રિયા ૧૫ નવેમ્બર, ૨૦૧૭ના રોજ સત્તાવાર રીતે બંધ જાહેર કરવામાં આવી હતી.જોકે, આયુર્વેદ, મેડિસિન અને સર્જરી (બી. એ. એમ. એસ.) અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કેન્દ્રીયકૃત પરામર્શના ૮ રાઉન્ડ પછી પણ, ૧૨૮૦ બેઠકોમાંથી ૩૧૯ બેઠકો ખાલી રહી હતી.તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિએ તારીખ ૧૫/૧૧/૨૦૧૭ ના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા આયુર્વેદની શાખામાં શિક્ષણ આપતી તમામ સ્વ-ધિરાણ ધરાવતી કોલેજોને જાણ કરી હતી કે તમામ ખાલી બેઠકો તેના પર પ્રવેશ આપવાના હેતુથી સંબંધિત કોલેજોમાં પરત કરવામાં આવી છે.ઉપરોક્ત સંદેશાવ્યવહારમાં વધુમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ અનુસાર ઉપરોક્ત ખાલી

જગ્યાઓ ભરવામાં આવશે.ઉપરોક્ત નિયમ મુજબ, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં ખાલી પડેલી બેઠકો પર વિદ્યાર્થીઓને આવા હળવા પાત્રતા માપદંડોના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવશે, જે ભારત સરકારના સંબંધિત મંત્રાલય દ્વારા રાજ્ય સરકારને જણાવવામાં આવે.

૨.૨. અરજદારે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ (પ) (એ) નો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે એમબીબીએસ, બીડીએસ, બીએએમએસ અને બીએનએટી અભ્યાસક્રમો માટે લઘુત્તમ લાયકાત ધોરણની જોગવાઈ કરે છે.ઉપરોક્ત નિયમ મુજબ, એચ. એસ. સી. પરીક્ષા અને એન. ઈ. ઈ. ટી. માં મેળવવાના લઘુત્તમ લાયકાત ગુણ નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે.અરજદારે ધ્યાન દોર્યું છે કે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા ૨૬/૦૪/૨૦૧૭ ના નિર્દેશના આધારે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ./બી.એચ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. લાગુ કરવામાં આવી હતી, જેમાં સંબંધિત રાજ્ય સરકારોને શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. લાગુ કરવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો હતો.જો કે, ત્યારબાદ, આયુષ મંત્રાલયે શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ. માં પ્રવેશ આપવાના હેતુથી એન. ઈ. ઈ. ટી. ને ફરજિયાત બનાવતા ૦૩.૦૭.૨૦૧૭ તારીખનો સંદેશાવ્યવહાર જારી કર્યો હતો, પરંતુ તે પછી તરત જ ૦૪.૦૭.૨૦૧૭ અન્ય સંદેશાવ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં

૦૩.૦૭.૨૦૧૭ તારીખનો નિર્દેશ પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો હતો અને તેને સ્થગિત રાખવામાં આવ્યો હતો.આમ, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ૨૬/૦૪/૨૦૧૭ તારીખનો નિર્દેશ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુથી લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઉપરોક્ત શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ની લાગુ પાડવાને વૈકલ્પિક બનાવવામાં આવી હતી અને સંબંધિત રાજ્ય સરકારોની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવી હતી.

૨.૩. અરજદારે વધુમાં જણાવ્યું છે કે ઇન્ડિયન મેડિસિન સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ એક્ટ, ૧૯૭૦માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ નક્કી કરવાની સત્તા સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન પાસે છે.તદનુસાર, ઉપરોક્ત પરિષદે ભારતીય ચિકિત્સા કેન્દ્રીય પરિષદ (ભારતીય ચિકિત્સામાં શિક્ષણના લઘુત્તમ ધોરણો) નિયમો, ૧૯૮૬ (ત્યારબાદ ૧૯૮૬ના નિયમો તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની રચના કરી છે.ઉપરોક્ત નિયમન મુજબ, બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશના હેતુ માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા ગુણ સાથે ધોરણ ૧૨ પાસ કરવાનો છે.એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી રાજ્ય સરકારે બી. એ. એમ. એસ. માં પ્રવેશ

મેળવવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. પ્રદાન કરીને બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે ઉચ્ચ પાત્રતા પૂરી પાડી હતી.

૨.૪. અરજદારનો કેસ એ છે કે જ્યારે બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમના સંદર્ભમાં બેઠકો ખાલી રહી છે અને જ્યારે લઘુત્તમ લાયકાતને અનુસરીને આ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવે છે, ત્યારે ૨૦૧૭ના નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પ્રવેશ માટે ઉચ્ચ લાયકાતને અનુસરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.તેથી, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પાત્રતા માપદંડ તરીકે એન. ઈ. ઈ. ટી. માત્ર શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં સરકારી બેઠકો અને મેનેજમેન્ટ ક્વોટાની બેઠકો પર સરકારી બેઠકો માટે પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિ દ્વારા અને મેનેજમેન્ટ ક્વોટાની બેઠકો માટે સ્વ-ભંડોળથી ચાલતી આયુર્વેદ કોલેજોના સંઘ તરીકે અરજદાર સંગઠન દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કેન્દ્રીકૃત પ્રવેશના પ્રારંભિક તબક્કા માટે લાગુ હતી.જો કે, ખાલી જગ્યાઓ પર પ્રવેશ ભારત સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવેલ પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટના આધારે આપવામાં આવશે.

૨.૫.એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ૧૬/૧૧/૨૦૧૭ પર, અરજદારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ને એક સંદેશાવ્યવહારને સંબોધિત કર્યો હતો, જેમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ

આપવાના હેતુથી લઘુતમ પાત્રતા ધોરણ તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. ની લાગુ પડવાની બાબત પર અરજદાર સંગઠનનું વલણ સમજાવ્યું હતું.તેના જવાબમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ વિવાદિત સંદેશાવ્યવહારને સંબોધિત કર્યો જેમાં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કોલેજોએ ઉપરોક્ત શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા એન. ઇ. ઇ. ટી. ના લઘુતમ પાત્રતાના માપદંડોનું કડક પાલન કરવું પડશે.ત્યારબાદ, પ્રતિવાદી નંબર ૨એ ગુજરાત રાજ્યમાં સ્નાતક સ્તર પર આયુર્વેદની શાખામાં શિક્ષણ આપતી તમામ કોલેજો અને/અથવા સંસ્થાઓને સંબોધતા ૨૮/૧૧/૨૦૧૭ તારીખનો સંદેશાવ્યવહાર જારી કર્યો હતો, જેમાં તેમણે કોલેજોને ખાલી બેઠકો પર તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રવેશની વિગતો નિર્ધારિત સમયની અંદર પ્રવેશ સમિતિને આપવા જણાવ્યું હતું.

૨.૬.અરજદાર સંઘે પ્રતિવાદી નંબર ૨ ને ૨૧/૧૧/૨૦૧૭ તારીખની રજૂઆત કરી હતી.જો કે, કોઈ પ્રતિસાદ મળ્યો ન હતો અને તેથી અરજદાર સંઘે ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુતમ પાત્રતા માપદંડ મુજબ જરૂરી પાત્રતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવા માટે આગળ વધ્યા હતા.અરજદારે સુધારા દ્વારા અરજીની પેન્ડન્સી દરમિયાન પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા લેવામાં આવેલા ૧૬/૦૨/૨૦૧૮ તારીખના નિર્ણયને પડકાર્યો હતો.ઉપરોક્ત નિર્ણયના માધ્યમથી, રાજ્ય સરકારે ખાલી

બેઠકોમાં પ્રવેશના હેતુથી એન. ઇ. ઇ. ટી. ૨૦૧૭માં વિદ્યાર્થીઓ માટે જરૂરી કટ ઓફ ગુણ ઘટાડ્યા હતા અને આ રીતે ૭૨૦માંથી ૩૦ ગુણ માટે લઘુત્તમ કટ ઓફ ગુણ નક્કી કર્યા હતા.તેથી, અરજદારે નીચેની મુખ્ય રાહત માટે પ્રાર્થના કરી છે:

“(એ) આ માનનીય અદાલત આદેશ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશની રિટ બહાર પાડવા માટે ખુશ થઈ શકે છે, જેમાં પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિને તેના ૧૫ નવેમ્બર, ૨૦૧૭ ના પત્ર સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા (સંદર્ભ નંબર ACPUGMEC/૧૧૯/૨૦૧૭ ધરાવતા) અને તેના ૧૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ના પત્ર સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા આપવામાં આવેલા વિવાદિત નિર્દેશને પાછા ખેંચવા/રદ કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જેની નકલો અનુક્રમે "પરિશિષ્ટ એફ" અને "પરિશિષ્ટ જી" પર મૂકવામાં આવી છે, અને તે પછી, પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિને આ માટે આપવામાં આવેલા પ્રવેશને સ્વીકારવા/સમર્થન આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. રેગ્યુલેશન્સ ૧૯૮૬ હેઠળ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડને પૂર્ણ કરતા વિદ્યાર્થીઓ.

(બી) વૈકલ્પિક રીતે, આ માનનીય અદાલત ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ (પ) (એ) સાથે વાંચેલા નિયમ ૧૬ને લાગુ પડે તે હદ સુધી વાંચી શકે છે, જેથી શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમ માટે ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ એન. ઇ. ઇ. ટી. માં લાયકાત ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને નિયમો ૨૦૧૭ હેઠળ નિર્ધારિત ઉચ્ચ પાત્રતા માપદંડ સાથે પ્રવેશ આપવામાં આવે અને ત્યારબાદ જે બેઠકો ખાલી રહે છે તે એવા વિદ્યાર્થીઓ સાથે ભરવામાં આવે જે નિયમો ૧૯૮૬ હેઠળ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડને પૂર્ણ કરે છે.

(સી) વૈકલ્પિક રીતે, આ માનનીય અદાલત ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજોના અભ્યાસક્રમો (અંડરગ્રેજ્યુએટ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશનું નિયમન) નિયમો, ૨૦૧૭ના નિયમ ૧૬ને ભારતના બંધારણની બહારના અધિકારો તરીકે જાહેર કરે છે."

૩. પ્રતિવાદી નંબર ૨એ એફિડેવિટ-ઇન-જવાબ દાખલ કર્યો હતો જેમાં મુખ્યત્વે એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ની લાગુતા, ખાસ કરીને એન. ઇ. ઇ. ટી. લાયકાતના તેના આદેશના સંદર્ભમાં, ધ્રુતિકુમારી

બી. પટેલ અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યોના કિસ્સામાં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૨૭/૨૦૧૭ માં આ અદાલત સમક્ષ પડકારનો વિષય હતો, જેમાં આ અદાલતે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું.આમ, ઉપરોક્ત કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચે આપેલા નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, નિયમ ૧૬ની માન્યતા સામે અરજદારની પડકારને આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં નહીં આવે.એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી રાજ્યએ પહેલેથી જ આયુષ દવાઓની પ્રણાલીમાં પ્રવેશ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ને ફરજિયાત જરૂરિયાત તરીકે સૂચવી દીધી હતી અને તેથી ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ સૂચવવામાં આવેલ લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં લાગુ ન થઈ શકે.

૪. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી રાજ્યએ વ્યક્તિઓ અને વિવિધ સંગઠનો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતને અનુસરીને ૨૪/૧૦/૨૦૧૭ તારીખના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા એન. ઇ. ઇ. ટી. ના પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટ આપી છે, જેમાં ૫૦ ટકાને બદલે ૪૫ ટકાની કટ ઓફ ટકાવારી સૂચવવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ સોગંદનામામાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા વિવિધ નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.પ્રતિવાદી નંબર ૨એ જણાવ્યું છે કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬નું અર્થઘટન કરતી વખતે એન. ઇ. ઇ. ટી. ની લાયકાતમાં છૂટછાટ આપી શકાતી નથી.

૫. અરજદારે સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે જેમાં મુખ્યત્વે એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ ની દલીલ કે નિયમ ૧૬ ને ૨૦૧૭ ના નિયમોના નિયમ ૪ ની બંધારણીય માન્યતાને પડકાર્યા વિના પડકારવામાં નહીં આવે અને હકીકતમાં નિયમ ૪ ની માન્યતાને આ અદાલત દ્વારા વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૮૨૭/૨૦૧૭ માં સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, તે ખોટી ધારણા છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે આ અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત નિયમની માન્યતાને એ આધાર પર સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે કે ગુજરાત રાજ્યને કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત કરતાં વધુ પાત્રતા માપદંડ નક્કી કરવાની સત્તા છે જેથી જ્યારે અરજદારોની સંખ્યા ઉપલબ્ધ બેઠકોની સંખ્યા કરતાં વધુ હોય ત્યારે વધુ પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપી શકાય. આની સામે, અરજીમાં સામેલ મુદ્દો એ છે કે શું ખાલી બેઠકોની બાબતમાં સમાન ઉચ્ચ પાત્રતા માપદંડ લાગુ કરી શકાય છે કે નહીં, જેના માટે ૨૦૧૭ના નિયમોમાં નિયમ ૧૬ના રૂપમાં અલગ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

૬. અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઉદિત એન વ્યાસ અને શ્રી એમ. એમ. ભટ્ટની સહાયથી પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ડી. સી. દવે અને પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી કે. એમ. અંતાનીને સાંભળ્યા હતા.

૭. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડેવે મુખ્યત્વે દલીલ કરી હતી કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ના આદેશ મુજબ, ખાલી જગ્યાઓ પર પ્રવેશ ભારત સરકાર દ્વારા ગુજરાત સરકારને સૂચવવામાં આવેલી પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટના આધારે આપવામાં આવશે.એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. ની અરજી વૈકલ્પિક બનાવવામાં આવી હતી. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. ફરજિયાત નથી.આથી, સંબંધિત રાજ્ય સરકારો માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. નો અમલ ન કરવા અને ખાલી બેઠકો ભરવાની સ્થિતિમાં તેમાં છૂટછાટ આપવા માટે તે ખુલ્લું રહેશે.આમ, રાહત પાત્રતાના માપદંડોને પૂર્ણ કરનારા આવા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવાનો પ્રતિવાદી નંબર ૨ તરફથી ઇનકાર, ૨૦૧૭ ના નિયમોના નિયમ ૧૬ નું ઉલ્લંઘન છે અને તેથી ૧૫/૧૧/૨૦૧૭ ના વિવાદિત નિર્ણયને રદ કરવામાં આવે છે અને અલગ રાખવામાં આવે છે.

૮. ત્યારબાદ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે મેરિટ યાદી તૈયાર કરવા અને શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. ની લાગુ પડવાની અસર ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં વધુ

ધોરણ નક્કી કરવાની અસર ધરાવે છે.જો કે, ઉપલબ્ધ બેઠકોની સંખ્યા કરતાં વધુ અરજદારો હોય તેવી સ્થિતિમાં ઉચ્ચ ધોરણ સુસંગત હશે, પરંતુ જ્યારે બેઠકો ખાલી રહી હોય, ત્યારે પ્રતિવાદી રાજ્યને કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં ઉચ્ચ ધોરણ પર ભાર મૂકવાનો કોઈ અધિકાર નથી.આમ, વર્તમાન કિસ્સામાં, જ્યારે ૨૦૧૭ના નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત ઉચ્ચ પાત્રતાના આધારે પાત્ર વિદ્યાર્થીઓની યાદી સમાપ્ત થયા પછી બેઠકો ખાલી રહી છે, ત્યારે ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે સમાન ઉચ્ચ પાત્રતાના માપદંડોનું પાલન કરવા માટે કોઈ તર્ક નથી.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદાર સંગઠનની સભ્ય કોલેજોએ એવા વિદ્યાર્થીઓને કાયદેસર અને ન્યાયી રીતે પ્રવેશ આપ્યો છે જેમણે ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતાના માપદંડોને પૂર્ણ કર્યા છે.

૯. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવે વૈકલ્પિક રીતે રજૂ કરશે કે નિયમ ૧૬ (૧) એ કલમ ૧૪નું એ હદ સુધી ઉલ્લંઘન કરે છે કે તે ખાલી બેઠકો ભરવાના હેતુથી બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમને એમ. બી. બી. એસ. અને બી. ડી. એસ. અભ્યાસક્રમોની સમકક્ષ માને છે.નીટ એ ભારતીય તબીબી પરિષદ અધિનિયમ, ૧૯૫૬ અને દંત ચિકિત્સક અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની વૈધાનિક જોગવાઈઓ અનુસાર એમબીબીએસ અને બીડીએસ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુ માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ છે.તેથી, મોટી સંખ્યામાં ખાલી જગ્યાઓના

કિસ્સામાં પણ તેને હળવી કરી શકાતી નથી.જો કે, જ્યાં સુધી બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમની વાત છે, નિયમો ૧૯૮૬ મુજબ લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ વિજ્ઞાન પ્રવાહ સાથે ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા ગુણ સાથે ૧૨મું ધોરણ પાસ કરવાનું છે અને તેથી બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ની પ્રિસ્ક્રિપ્શન એક વિસ્તૃત માપદંડ બની જાય છે જેને ખાલી બેઠકોની સ્થિતિમાં દૂર કરવી પડશે.આ તબક્કે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નિયમ ૧૬નું હેતુપૂર્ણ વાંચન એ જાહેર કરશે કે ઉપરોક્ત નિયમનો ઉદ્દેશ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુસાર ખાલી બેઠકોની મહત્તમ સંખ્યાને ભરવામાં સક્ષમ બનાવવાનો છે.પ્રતિવાદી રાજ્ય ઉચ્ચ પાત્રતા માપદંડ સૂચવવા માટે સક્ષમ હોવા છતાં લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ સૂચવવા માટે સક્ષમ સત્તા નથી.તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમને એમ. બી. બી. એસ. અને બી. ડી. એસ. અભ્યાસક્રમોની સમકક્ષ ગણવો અને પરિણામે ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ને લાગુ પાડવી, એક અસમાનતાનો વર્ગ ઊભો કરે છે, જેનો હેતુ ખાલી જગ્યાઓને સક્ષમ અધિકારી દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુસાર ભરવાનો છે.

૯.૧.તેવી જ રીતે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નિયમ ૧૬ (૨) પણ બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે, કારણ કે તે બી. એસ. સી. (નર્સિંગ) જેવા અભ્યાસક્રમોમાં સંબંધિત પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ

અનુસાર ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપવાની મંજૂરી આપે છે, પરંતુ કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુસાર બી. એ. એમ. એસ. ના કિસ્સામાં નહીં.

૯.૨.આમ, વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે નિયમ ૧૬નું સંપૂર્ણ અને હેતુપૂર્ણ વાંચન દર્શાવે છે કે ઉપરોક્ત નિયમનો ઉદ્દેશ આપું કરવા માટે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુસાર ખાલી બેઠકોની મહત્તમ સંખ્યાને ભરવામાં સક્ષમ બનાવવાનો છે અને બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમના કિસ્સામાં, સક્ષમ અધિકારી સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન છે.આમ, એક તરફ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુસાર પ્રવેશ અનુદાનને મર્યાદિત કરવું અને બીજી તરફ બીએસસી (નર્સિંગ) માટે તેને મંજૂરી આપવી, સમાન, અસમાન રીતે વર્તવા સમાન છે.

૧૦. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવે વધુમાં રજૂ કરે છે કે વર્તમાન અરજીની પેન્ડિંગ હરમિયાન, પ્રતિવાદી નંબર ૧ રાજ્યએ ૧૬/૦૨/૨૦૧૮ પર નિર્ણય લીધો છે, જેમાં ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ મેળવવાના હેતુથી વિદ્યાર્થી દ્વારા એન. ઇ. ઇ. ટી. ૨૦૧૭માં મેળવવા માટે જરૂરી લઘુત્તમ કટ ઓફ ગુણ ૩૦ ગુણ નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા.આમ, ખાલી બેઠકોની જગ્યાએ નિયમિત બેઠકો માટે ૨૦૧૭ના

નિયમોના નિયમ ૪ (૫) (એ) હેઠળ સૂચવવામાં આવેલ એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકાના પાત્રતા માપદંડ અને ખાલી બેઠકોને લાગુ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.આમ, પ્રતિવાદી રાજ્યએ ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ માપદંડ તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં આશરે ૪ ટકા નક્કી કર્યા છે.નીટમાં ૭૨૦માંથી ૩૦ ગુણ નક્કી કરવા પાછળ કોઈ તર્ક નથી. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પ્રતિવાદી રાજ્યએ પોતે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ ૪ ટકા ઘટાડ્યો હોય, ત્યારે આ અદાલત ૧૯૮૬ના નિયમો અનુસાર કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડના આધારે બી. એ. એમ. એસ./બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોની ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપવા માટે અરજદારોને મંજૂરી આપવા માટે પ્રતિવાદીઓને નિર્દેશ આપવા પર વિચાર કરી શકે છે.

૧૧. વિજ્ઞાન સલાહકાર શ્રી ડેવે તેમની દલીલોના સમર્થનમાં નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) કુમારી ચિત્રા ઘોષ અને અન્ય વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યોના કિસ્સામાં, ૧૯૬૯ (૨) એસ. સી. સી. ૨૨૮ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

- (૨) ભારત સંઘ અને અન્યો વિરુદ્ધ એન. એસ. રત્નમ અને પુત્રોમાં,
(૨૦૧૫) ૧૦ એસ. સી. સી. ૬૮૧ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.
- (૩) વિક્રમ સિમેન્ટ અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્યમાં,
(૨૦૧૫) ૧૧ એસ. સી. સી. ૭૦૮ માં નોંધવામાં આવ્યું હતું.
- (૪) હિમાચલ પ્રદેશ અને અન્યો વિરુદ્ધ હિમાચલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ
એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજી, શિમલામાં, (૧૯૯૮) ૮ એસ.
સી. સી. ૫૦૧ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૧૨. તેથી અરજદારો વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડેવે વિનંતી કરી હતી કે આ અરજીઓને મંજૂરી આપવામાં આવે અને અરજદારોની તરફેણમાં રાહત આપવામાં આવે.

૧૩. બીજી બાજુ, પ્રતિવાદી રાજ્ય માટે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી અંતાનીએ આ અરજીઓનો વિરોધ કર્યો હતો અને મુખ્યત્વે દલીલ કરી હતી કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ની માન્યતાને ૨૦૧૭ની વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૮૨૭ની અરજીમાં પડકારવામાં આવી હતી, જેમાં આ અદાલતે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું. ઉપરોક્ત નિયમ મુજબ, બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. ની લાયકાત નક્કી કરવામાં આવી છે. આમ,

જ્યારે આ અદાલતે તે નિયમની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું છે, જેના દ્વારા બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ને લાયકાત તરીકે સૂચવવામાં આવી છે, ત્યારે અરજદારોની દલીલો ખોટી છે.આમ, ઉપરોક્ત કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, નિયમ ૧૬ની માન્યતા સામે અરજદારોના પડકારને આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં નહીં આવે.તેથી, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પ્રતિવાદી રાજ્યએ પહેલેથી જ આયુષ દવાઓની પ્રણાલીમાં પ્રવેશ માટે ફરજિયાત જરૂરિયાત તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. સૂચવી દીધી હોય, ત્યારે ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ સૂચવવામાં આવેલ લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં લાગુ ન થઈ શકે.

૧૪. વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી અંતાની આગળ રજૂઆત કરશે કે ખાલી જગ્યાઓ કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરીને ભરી શકાતી નથી.વર્તમાન કેસમાં, અરજદારોનો આગ્રહ એ છે કે નિયમો ૨૦૧૭ના નિયમ ૪ની લાગુ પડતી ક્ષમતાને પાર કરવી, જે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ની લાયકાતને ફરજિયાત બનાવે છે અને આવી ફરજિયાત જરૂરિયાતને દૂર કરી શકાતી નથી, ખાસ કરીને છૂટછાટની આડમાં.રાહતનો શાબ્દિક અર્થ એ છે કે ધોરણમાં ઘટાડો/છૂટછાટ આપવી અને અરજીઓના આ સમૂહમાં અરજદારો દ્વારા માંગવામાં આવેલા ધોરણને એકસાથે દૂર ન કરવું.

૧૫. વિદ્વાન એ. જી. પી. વધુમાં રજૂ કરે છે કે ૨૦૧૭ના નિયમોનો નિયમ ૧૬ ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરતું નથી, જેમ કે અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી.જ્યાં સુધી પાત્રતાના માપદંડની પ્રિસ્ક્રિપ્શનની વાત છે ત્યાં સુધી નિયમ ૧૬ માં સક્ષમ બળનો સ્વતંત્ર ઉપયોગ ન હોઈ શકે.તેથી, અરજદારો એવો આગ્રહ કરી શકતા નથી કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ મુજબ એન. ઇ. ઇ. ટી. પાસ કરવાના લઘુત્તમ પાત્રતાના માપદંડને દૂર કરી શકાય.

૧૬. વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી રાજ્યએ અરજદારો તેમજ અન્ય વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતના આધારે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ૭૨૦ માંથી ૩૦ કટ ઓફ ગુણ ઘટાડવાનો નિર્ણય લીધો છે.જો કે, બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે, સંબંધિત વિદ્યાર્થીએ તારીખ ૧૬/૦૨/૨૦૧૮ ના નિર્ણય અનુસાર પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા નિર્ધારિત ઘટાડેલા માપદંડ સાથે એન. ઇ. ઇ. ટી. પાસ કરવી પડશે.જો સંબંધિત વિદ્યાર્થીઓ આવા માપદંડોને પૂર્ણ કરતા નથી, તો તેઓ બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ મેળવવા પાત્ર નથી.તેથી વિદ્વાન એ. જી. પી. એ

વિનંતી કરી હતી કે અરજદારો અરજીઓના આ સમૂહમાં વિનંતી કરાયેલી રાહતનો દાવો કરવા માટે હકદાર નથી અને તેથી તેને બરતરફ કરવામાં આવે.

૧૭. તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન એ. જી. પી. એ ધ્રુતિકુમારી ભાગુભાઈ પટેલ અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં ૨૦૧૭ના વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૮૨૭માં ૦૨/૦૮/૨૦૧૭ પર આપવામાં આવેલા આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. લર્નડ એ. જી. પી. એ દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નીચેના નિર્ણયો પર પણ આધાર રાખ્યો છે:

(૧) એસોસિએશન ઓફ સેલ્ફ ફાઈનાન્સિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂશન્સના કિસ્સામાં અને બીજી વિરુદ્ધ ગુરુ ગોવિંદ સિંહ ઇન્દ્રપ્રસ્થ યુનિવર્સિટી અને બીજી WP (C) ૩૨૬૨/૨૦૧૩ માં પ્રસ્તુત ૦૮/૦૫/૨૦૧૪ પર નિર્ણય લીધો હતો.

(૨) રાજીવ કુમાર વિરુદ્ધ ભારત સંઘમાં, ૨૦૧૪ (૮) એડી (ડેલ) ૧૮ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

(૩) પુંદા ગૌર અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુરુ ગોવિંદ સિંહ ઇન્દ્રપ્રસ્થ યુનિવર્સિટી અને અન્યોએ WP (C) ૮૧૩૮/૨૦૧૧ માં ૧૪/૧૨/૨૦૧૧ નક્કી કર્યું.

(૪) કનિકા અગ્રવાલ (માઈનોર) વિરુદ્ધ દિલ્હીની એન. સી. ટી. માં, ૨૦૦૧ (૯૩) ડી. એલ. ટી. ૭૫૬ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

(૫) ૨૦૦૫ (૧૨૫) ડી. એલ. ટી. ૨૨૩માં નોંધાયેલ એમ. આઈ. હુસૈન વિરુદ્ધ એન. સિંઘ.

૧૮. અમે પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા પ્રચાર કરાયેલી રજૂઆતો સાંભળી છે.અમે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરેલી સામગ્રી અને વિદ્વતાપૂર્ણ સલાહકાર દ્વારા જે નિર્ણયો પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવે છે તેમાંથી પસાર થયા છીએ.રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીમાંથી, તે બહાર આવ્યું છે કે અરજદાર ગુજરાત રાજ્યમાં સ્વ-ધિરાણ ધરાવતી આયુર્વેદ કોલેજોની એક સંસ્થા છે જે સ્નાતક અને અનુસ્નાતક સ્તરે આયુર્વેદની શાખામાં શિક્ષણ પ્રદાન કરે છે.પ્રતિવાદી નંબર ૧ રાજ્યએ એમબીબીએસ, બીડીએસ, બીએચએમએસ, બીએએમએસ અને અન્ય તબીબી વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે ૨૦૧૭ના નિયમો બનાવ્યા છે.જ્યાં સુધી બી. એ. એમ. એસ. અને બી.

એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશની વાત છે, ત્યાં સુધી પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા કેન્દ્રીય પરામર્શના ૮ રાઉન્ડ પછી ચોક્કસ સંખ્યામાં બેઠકો ખાલી રહી હતી.તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૨ સમિતિએ નવેમ્બર ૨૦૧૭ માં કરવામાં આવેલા સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા આયુર્વેદની શાખામાં શિક્ષણ આપતી તમામ સ્વ-ધિરાણવાળી કોલેજોને જાણ કરી હતી કે તમામ ખાલી બેઠકો તેના પર પ્રવેશ આપવાના હેતુથી સંબંધિત કોલેજોમાં પરત કરવામાં આવી છે.ઉપરોક્ત સંદેશાવ્યવહારમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત બેઠકો ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ અનુસાર ભરવામાં આવશે.અરજદારોની મુખ્ય દલીલ એ છે કે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪માં એમબીબીએસ, બીડીએસ, બીએએમએસ, બીએચએમએસ અને બીએનએટી અભ્યાસક્રમો માટે લઘુત્તમ લાયકાત ધોરણની જોગવાઈ છે.જોકે, જ્યાં સુધી બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૧૮ માટે પ્રતિવાદી રાજ્યએ એન. ઇ. ઇ. ટી. નિર્ધારિત કરીને ઉચ્ચ પાત્રતા માપદંડ સૂચવ્યા છે, જ્યારે સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિનએ બી. એ. એમ. એસ. માં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ સૂચવ્યા છે, જે ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા ગુણ સાથે વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં ૧૨મું ધોરણ પાસ કરે છે.ઉચ્ચ પાત્રતા માપદંડની સૂચના નિયમિત બેઠકોમાં પ્રવેશ માટે લાગુ થશે પરંતુ જ્યારે બેઠકો ખાલી રહેશે, ત્યારે આવા ઉચ્ચ માપદંડ લાગુ

કરવામાં આવશે નહીં અને નિયમન દ્વારા ઉપરોક્ત પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ લાગુ થશે.

૧૯. અરજીઓના આ સમૂહમાં સામેલ મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેવા માટે, વિવિધ કાયદાઓ, નિયમો અને નિયમોની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવો જરૂરી છે.

૨૦. પ્રતિવાદી રાજ્યએ ૨૦૦૭નો ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ (પ્રવેશ નિયમન અને ફી નિર્ધારણ) કાયદો (ત્યારબાદ '૨૦૦૭નો કાયદો' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ઘડ્યો છે.ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૨૦ મુજબ, રાજ્ય સરકારને સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામું બહાર પાડીને કાયદાના હેતુઓને અમલમાં મૂકવા માટે નિયમો બનાવવાની સત્તા છે.પ્રતિવાદી રાજ્યએ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે ૨૦૦૭ના કાયદાની કલમ ૪ સાથે વાંચીને કલમ ૨૦ (૧) હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ૨૦૧૭ના નિયમો ઘડ્યાં છે.૨૦૧૭ના નિયમોનો નિયમ ૪ વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે પાત્રતા માપદંડ પ્રદાન કરે છે.૨૦૧૭ના નિયમોના સંબંધિત નિયમો ૪ (૪) અને ૪ (૫) (એ) (એ) અને ૪ (૫) (એ) (બી) નીચે મુજબ પ્રદાન કરે છે:

નિયમ ૪ (૪)

“જ. પ્રવેશ માટેની પાત્રતા.—

XXX XXX XXX

(જ) એમ. બી. બી. એસ., બી. ડી. એસ., બી. એ. એમ. એસ.,
બી. એચ. એમ. એસ., બી. એન. એ. ટી. ના કિસ્સામાં ચાલુ
શૈક્ષણિક વર્ષમાં યોજાયેલી એન. ઈ. ઈ. ટી. માં લાયકાત ધરાવતા
હોય.

(પ) પ્રવેશ માટે લઘુત્તમ લાયકાત ધોરણ:કોઈ પણ ઉમેદવારને
વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવામાં
આવશે નહીં સિવાય કે તે નીચે મુજબ લઘુત્તમ લાયકાત
ટકાવારી/ટકાવારી સહિત પાત્રતાના માપદંડોને પૂર્ણ કરે.

એમબીબીએસ, બીડીએસ, બીએએમએસ, બીએચએમએસ,
બીએનએટી અભ્યાસક્રમો માટે લઘુત્તમ લાયકાત ધોરણ:
ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષની એચ. એસ. સી. પરીક્ષા અને એન. ઈ. ઈ.
ટી. માં પાત્રતા માપદંડ.

(અ) સરકારી બેઠકો માટે

અભ્યાસક્રમ	પરીક્ષા	સામાન્ય	સામાન્ય—	અનામત
------------	---------	---------	----------	-------

મ		શ્રેણી	પીએચ શ્રેણી	(એસસી, એસટી, એસઈબીસી) શારીરિક રીતે વિકલાંગો સહિત) શ્રેણીઓ
એમબીબી એસ, બીડીએસ અને બી. એ. એમ. એસ.	HSC અથવા સમકક્ષ પરીક્ષા ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર સાથે ટકાવારીમાં પાસ થઈ છે.	૫૦.૦૦%	૪૫.૦૦%	૪૦.૦૦%
બીએચએ મએસ અને બીએનએટ ી	એચએસસી અથવા સમકક્ષ પરીક્ષા ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન સાથે પાસ	પાસ કરો	પાસ કરો	પાસ કરો

	થઈ છે.સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર			
વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષની એન. ઇ. ઇ. ટી. લાયકાત ટકાવારી	૫૦	૪૫	૪૦	

(બી) મેનેજમેન્ટ ક્વોટાની બેઠકો માટે:

પરીક્ષા	તમામ ઉમેદવાર
એચ. એસ. સી. અથવા સમકક્ષ પરીક્ષા ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન-સિદ્ધાંત અને વ્યવહાર સાથે પાસ થઈ છે.	સરકારી બેઠકો માટે સમાન માપદંડ
નીટ ક્વોલિફિકેશન ટકાવારી (ભારત સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત માપદંડ મુજબ)	

૨૦.૧.૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬માં નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે:

“ખાલી બેઠકો:

(૧) જો એમબીબીએસ, બીડીએસ, બીએએમએસ, બીએચએમએસ અને બીએનએટી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી અને મેરિટ યાદી સમાપ્ત થયા પછી કોઈ સરકારી અને મેનેજમેન્ટ ક્વોટાની બેઠક ખાલી રહે છે, તો આવી ખાલી બેઠકો સત્તાવાર વેબસાઈટ પર અને પ્રવેશ સમિતિની કચેરીના નોટિસ બોર્ડ પર પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે અને તે જ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓને જાણ કરવામાં આવશે કે જેમાં બેઠકો ખાલી છે અને રાજ્ય સરકાર આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય પાસેથી ઉમેદવારોની નવી સૂચિ મેળવી શકે છે. પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટ માટે ભારત સરકાર.

(૨) અન્ય અભ્યાસક્રમો માટે, કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ અરજદારોની આંતર-ગુણવત્તાના આધારે ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપશે; પાત્રતાના માપદંડને આધિન, અભ્યાસક્રમના સંદર્ભમાં ઉમેદવારને પ્રવેશ આપવામાં આવે છે, જે સંબંધિત કાઉન્સિલ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે અથવા કેસ હોઈ શકે છે, સંબંધિત યુનિવર્સિટી. ખાલી પડેલી બેઠકો ગુજરાત રાજ્યના ઉમેદવારોને પ્રાથમિકતા આપીને ભરવામાં આવશે."

૨૦.૨.સંસદે ઇન્ડિયન મેડિસિન સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ એક્ટ ઓફ ૧૯૭૦ (ત્યારબાદ 'ધ એક્ટ ઓફ ૧૯૭૦' તરીકે ઓળખાય છે) લાગુ કર્યો છે.તેની કલમ ૩ કેન્દ્રીય પરિષદની રચના માટે જોગવાઈ કરે છે, જ્યારે ૧૯૭૦ના કાયદાની કલમ ૨૨ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

“૨૨. ભારતીય ચિકિત્સામાં શિક્ષણના લઘુત્તમ ધોરણો.- (૧) કેન્દ્રીય પરિષદ ભારતમાં યુનિવર્સિટીઓ, બોર્ડ અથવા તબીબી સંસ્થાઓ દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત તબીબી લાયકાત આપવા માટે જરૂરી ભારતીય ચિકિત્સામાં શિક્ષણના લઘુત્તમ ધોરણો નક્કી કરી શકે છે.

(૨) મુસદ્દા નિયમો અને તેના પછીના તમામ સુધારાઓની નકલો કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા તમામ રાજ્ય સરકારોને સુપરત કરવામાં આવશે અને કેન્દ્રીય પરિષદ, મંજૂરી માટે કેન્દ્ર સરકારને નિયમો અથવા તેના કોઈપણ સુધારાને રજૂ કરતા પહેલા, ઉપરોક્ત નકલો રજૂ કર્યાના ત્રણ મહિનાની અંદર પ્રાપ્ત થયેલી કોઈપણ રાજ્ય સરકારની ટિપ્પણીઓને ધ્યાનમાં લેશે.

(૩) કલમ ૯ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એ), (બી) અને (સી) માં ઉલ્લેખિત દરેક સમિતિઓ સમયાંતરે નિયમનની અસરકારકતા અંગે કેન્દ્રીય પરિષદને અહેવાલ આપશે અને કેન્દ્રીય પરિષદને તેના જેવાં સુધારા યોગ્ય લાગે તેવાં કરવાની ભલામણ કરી શકશે.”

૨૦.૩.૧૯૭૦ના કાયદાની કલમ ૩૬ કેન્દ્ર સરકારને અભ્યાસક્રમો અને અભ્યાસનો સમયગાળો અને હાથ ધરવા માટેની વ્યવહાર તાલીમ, પરીક્ષાના વિષયો અને તેમાં મેળવવાના પ્રાવીણ્યના ધોરણો, કોઈપણ યુનિવર્સિટી, બોર્ડ અથવા તબીબી સંસ્થાઓમાં માન્યતા પ્રાપ્ત તબીબી લાયકાત આપવા, વ્યાવસાયિક પરીક્ષાઓનું સંચાલન, પરીક્ષકોની લાયકાત અને આવી પરીક્ષાઓમાં પ્રવેશની શરતો વગેરે સહિત વિવિધ બાબતોના સંબંધમાં નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે. ૧૯૭૦ ના અધિનિયમની કલમ ૩૬ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, ૧૯૮૬ ના નિયમો ઘડવામાં આવ્યા છે જેમાં ૨૦૧૬ ના નિયમો દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો છે. ૨૦૧૬ના સુધારેલા નિયમનો નિયમન ૨માં સ્નાતક આયુર્વેદ શિક્ષણમાં પ્રવેશ લાયકાતની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૨. પ્રવેશ લાયકાત.- આયુર્વેદ સ્નાતક શિક્ષણમાં પ્રવેશ મેળવવા માટેની પાત્રતા નીચે મુજબ છે:

“(a) વિજ્ઞાન સાથે ૧૨મું ધોરણ અથવા સંબંધિત રાજ્ય સરકારો અને શિક્ષણ બોર્ડ દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત કોઈપણ સમકક્ષ પરીક્ષા ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા સાથે, ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાનના વિષયોમાં કુલ ગુણ.

(બી) ૧૦+૨ માં આરક્ષિત શ્રેણી અથવા શારીરિક રીતે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ જેવી વિશેષ શ્રેણી માટે, તેમને હાલમાં અમલમાં રહેલા નિયમો અનુસાર બેચલર ઓફ આયુર્વેદિક મેડિસિન એન્ડ સર્જરીમાં પ્રવેશ માટે ગુણમાં છૂટ આપવામાં આવશે.

(સી) વિદેશી વિદ્યાર્થીઓ માટે સંબંધિત અધિકારી દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ સમકક્ષ લાયકાતને મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે.”

૨૧. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કેન્દ્રીય પરિષદની રચના ૧૯૭૦ના કાયદા હેઠળ કરવામાં આવી છે અને આ પરિષદને ભારતીય

ચિકિત્સામાં શિક્ષણનું લઘુત્તમ ધોરણ નક્કી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. ૧૯૮૬ના નિયમો અને ૨૦૧૬ના સુધારેલા નિયમો બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ સૂચવે છે અને ઉપરોક્ત માપદંડ મુજબ, બી. એ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવા માટેની પાત્રતા વિજ્ઞાન પ્રવાહ સાથે ૧૨મું ધોરણ અથવા સંબંધિત રાજ્ય સરકાર અને શિક્ષણ બોર્ડ દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત કોઈપણ સમકક્ષ પરીક્ષા ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાનમાં ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા કુલ ગુણ સાથે પાસ કરવાની છે, જ્યારે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪માં પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ એચ. એસ. સી. માં ૫૦ ટકા ગુણ અથવા ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન સાથે સમકક્ષ પરીક્ષા તેમજ શૈક્ષણિક વર્ષ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ૫૦ ટકા ગુણની છે. ID ૧>.આમ, પ્રતિવાદી રાજ્યએ ૨૦૧૬માં સુધારેલા ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લાયકાત કરતાં વધુ લાયકાત સૂચવી છે.

૨૨. એ નોંધવું જરૂરી છે કે જ્યારે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ (૫) (એ) ની માન્યતાને સંબંધિત વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા ૨૦૧૭નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૨૮૨૭ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે આ અદાલતની ખંડપીઠે ધ્રુતિકુમારી બી. પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ૦૨/૦૮/૨૦૧૭ ના આદેશ દ્વારા તેની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું. જો કે, આ તબક્કે વધુ અવલોકન કરવું

જરૂરી છે કે ડિવિઝન બેન્ચે ખાસ કરીને પેરા ૨૧માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૨૧. આમ, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ પરથી જાણવા મળે છે કે રાજ્યને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની ચાદી ૩ની એન્ટ્રી ૨૫માં ઉદ્દેખિત વિષય માટે નિયમો ઘડવાની સત્તા છે. ૧૯૭૦ના કાયદા તેમજ ૧૯૭૩ના કાયદા હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો પરથી જાણવા મળે છે કે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ અનુક્રમે પૂરા પાડવામાં આવે છે. વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ દ્વારા પ્રચાર કરાયેલી રજૂઆતો પરથી જાણવા મળે છે કે વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો માટે ઉપલબ્ધ આશરે ૧૫૦૦૦ બેઠકો માટે આશરે ૩૩૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓએ નોંધણી કરાવી હતી. આથી, વિવિધ વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને અને આવા અભ્યાસક્રમો માટે મોટી સંખ્યામાં ઉમેદવારોની નોંધણીને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા એન. ઇ. ઇ. ટી. ની મેરિટ ચાદીના આધારે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે ઉમેદવારની પસંદગી માટે

લાયકાત નક્કી કરતા વિવાદિત નિયમો, ૧૯૭૦ના કાયદા અને ૧૯૭૩ના કાયદા સાથે અથવા કોઈપણ રીતે ઉપરોક્ત કેન્દ્રીય કાયદાઓના વિરોધાભાસી હોવાનું ન કહી શકાય.અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી એ વધુ સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યારે ઉપલબ્ધ બેઠકો કરતાં વધુ વિદ્યાર્થીઓ/અરજદારો હોય છે, ત્યારે રાજ્ય સત્તામંડળને વિદ્યાર્થીઓ/અરજદારોની પસંદગી કરવા માટે કેન્દ્ર અથવા કેન્દ્રીય સત્તામંડળ દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણો અથવા લાયકાતો કરતાં ઉચ્ચ ધોરણો અથવા લાયકાતો નક્કી કરવામાં અટકાવવામાં આવતું નથી.જ્યારે રાજ્ય સત્તાધિકારી આવું કરે છે, ત્યારે તે સંઘ સૂચિની એન્ટ્રી ૬૬ પર અતિક્રમણ કરતું નથી અને જ્યારે રાજ્ય દ્વારા વધુ લાયકાત દર્શાવતા નિયમો ઘડવામાં આવે છે, ત્યારે તે કેન્દ્રીય કાયદા સાથે વિરોધાભાસી અથવા કેન્દ્રીય કાયદાના પ્રતિકૂળ હોવાનું કહી શકાતું નથી. આમ, જ્યારે ક્ષેત્ર પર કબજો ન હોય ત્યારે રાજ્યને નિયમો ઘડવાની સત્તા આપવામાં આવે છે.”

૨૩. ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે આ અદાલતે એવું માન્યું છે કે રાજ્યને સંબંધિત કાઉન્સિલ દ્વારા

નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં ઉચ્ચ ધોરણો નક્કી કરવાની સત્તા છે.તે વધુ સ્પષ્ટ છે કે વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમો માટે આશરે ૧૫૦૦૦ બેઠકો ઉપલબ્ધ હતી, જેની સામે આશરે ૩૩૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓએ નોંધણી કરાવી હતી.આમ, વિવિધ વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને અને આવા અભ્યાસક્રમો માટે મોટી સંખ્યામાં ઉમેદવારોની નોંધણીને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા ઉચ્ચ લાયકાત દર્શાવતો નિયમ જ (૫) (એ) આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.

૨૪. જો કે, વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, પ્રતિવાદી ગુજરાત રાજ્યએ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે બી.એ.એમ.એસ. અને બી.એચ.એમ.એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે નીટ લાગુ કરવા માટે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા આપવામાં આવેલા વિકલ્પને સ્વીકાર્યો છે.૨જૂઆતો દરમિયાન, અમારા ધ્યાનમાં લાવવામાં આવે છે કે ઘણી રાજ્ય સરકારોએ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. શરૂ કરવા માટે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા આપવામાં આવેલા વિકલ્પને સ્વીકાર્યો નથી.સંબંધિત કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ એવા રાજ્યોને લાગુ પડે છે કે જેઓ ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાનમાં ૫૦ ટકા ગુણ સાથે

એચ. એસ. સી. અથવા સમકક્ષ પરીક્ષા પાસ કરનારા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપે છે.

૨૫. તે વિવાદમાં નથી કે કાઉન્સેલિંગના ૮ રાઉન્ડ પૂર્ણ થયા પછી, બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. માટેની કેટલીક બેઠકો ખાલી રહી છે અને તેથી આવી તમામ બેઠકો સંબંધિત કોલેજોમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુથી પરત કરવામાં આવી છે.

૨૬. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે વર્તમાન કિસ્સામાં માત્ર શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે જ પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ છે. તે વિવાદમાં નથી કે આગામી શૈક્ષણિક વર્ષથી એટલે કે ૨૦૧૮-૨૦૧૯ થી, આયુષ મંત્રાલયે જાહેર કર્યું છે કે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે, એન. ઈ. ઈ. ટી. ફરજિયાત છે. આમ, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે, આયુષ મંત્રાલય દ્વારા રાજ્ય સરકારને નીટના આધારે પ્રવેશ આપવા માટે આપવામાં આવેલા વિકલ્પની સ્વીકૃતિને કારણે, વિચિત્ર પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ છે. અહીં ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, મોટાભાગના રાજ્યોમાં વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષ માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. લાગુ કરવામાં આવતી નથી અને આવા રાજ્યો ધોરણ ૧૨ની લાયકાત પરીક્ષામાં મેળવેલા ગુણના આધારે વિદ્યાર્થીઓ/ઉમેદવારોને પ્રવેશ આપી રહ્યા છે. જ્યારે, પ્રતિવાદી રાજ્યએ ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪

(પ) (એ) દ્વારા બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. રજૂ કરી છે.

૨૭. તે વિવાદમાં નથી કે વર્તમાન અરજીઓ પેન્ડિંગ દરમિયાન, પ્રતિવાદી રાજ્યએ, અરજદારો અને અન્ય લોકો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતના આધારે, એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ૭૨૦ માંથી ૩૦ ગુણના કટ ઓફ ગુણ ઘટાડ્યા છે અને તે રીતે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે આશરે ૪ ટકા સૂચવ્યા છે. આમ, પ્રતિવાદી રાજ્યએ ખાલી બેઠકો માટે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે પાત્રતાના માપદંડમાં છૂટછાટ આપી છે. જો પ્રતિવાદી રાજ્યએ ૨૦૦૭ના નિયમોના નિયમ ૪ (પ) (એ) મુજબ લઘુત્તમ પાત્રતાના માપદંડ ૫૦ ટકા હોવા છતાં ૪ ટકા સુધીના કટ ઓફ ગુણમાં છૂટછાટ આપી હોય, તો પ્રતિવાદી રાજ્ય માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં હાજર ન થયેલા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવાનો ઇનકાર કરવાનું કોઈ કારણ નહોતું. આમ, અમારું માનવું છે કે એન. ઇ. ઇ. ટી. માં હાજર ન રહેવું અને એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ૪ ટકા મેળવવું એ એક જ બાબત છે અને પ્રતિવાદી રાજ્ય માટે સંબંધિત કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટ ન આપવાનું કોઈ વાજબીપણું નથી.

૨૮. કુમારી ચિત્રા ઘોષ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૮ અને ૯માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૮. શ્રી રામ કૃષ્ણ ડાલમિયા વિરુદ્ધ શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એસ. આર. તેંડુલકર અને અન્યો (૧) માં જણાવ્યા મુજબ, કલમ ૧૪ વર્ગ કાયદાને પ્રતિબંધિત કરે છે, તે વાજબી વર્ગીકરણને પ્રતિબંધિત કરતું નથી.સ્વીકાર્ય વર્ગીકરણની કસોટીમાં પાસ થવા માટે બે શરતો પૂરી કરવી આવશ્યક છે, (i) વર્ગીકરણ બુદ્ધિગમ્ય તફાવત પર આધારિત છે જે વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને જૂથમાંથી બાકાત રાખેલા અન્ય લોકોથી અલગ પાડે છે અને (ii) તે તફાવતને પ્રાપ્ત કરવા માટેના હેતુ સાથે તર્કસંગત સંબંધ હોવો આવશ્યક છે.વ્યક્તિઓનું પ્રથમ જૂથ કે જેમના માટે બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી છે તે દિલ્હી સિવાયના કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના રહેવાસીઓના પુત્રો અને પુત્રીઓ છે.આ વિસ્તારો તુલનાત્મક રીતે પછાત હોવાનું જાણીતું છે અને હિમાચલ પ્રદેશ સિવાય તેમની પોતાની કોઈ મેડિકલ કોલેજ નથી.આ વિસ્તારોમાંથી તબીબી શિક્ષણ મેળવવા ઈચ્છુક વ્યક્તિઓને આવું કરવા માટે કેટલીક સુવિધા પૂરી પાડવી જરૂરી હતી.વિદેશમાં ભારતીય મિશનમાં નિયુક્ત કેન્દ્ર સરકારના કર્મચારીઓના પુત્રો અને પુત્રીઓના

સંબંધમાં એ પણ એટલું જ જાણીતું છે કે તેમની સેવાની જરૂરિયાતોને કારણે આ વ્યક્તિઓને શિક્ષણની બાબતમાં ઘણી મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડે છે.ભાષાની સમસ્યાઓ ઉપરાંત, વિદેશમાં તબીબી શિક્ષણ આપતી સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ મેળવવો સરળ અથવા હંમેશા શક્ય નથી.સાંસ્કૃતિક, કોલંબો યોજના અને થાઈલેન્ડના વિદ્વાનોને શૈક્ષણિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રકૃતિની પારસ્પરિક વ્યવસ્થાને કારણે આ દેશની તબીબી સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.જમ્મુ અને કાશ્મીરના વિદ્વાનોના સંદર્ભમાં એ યાદ રાખવું જોઈએ કે તેમને લગતી સમસ્યાઓ વિશિષ્ટ પ્રકૃતિની છે અને રાજ્યમાં જ તેના રહેવાસીઓ માટે તબીબી શિક્ષણ માટે પૂરતી વ્યવસ્થા નથી.આ તમામ કેસોમાં વર્ગીકરણ સમજી શકાય તેવા તફાવત પર આધારિત છે જે તેમને અપીલકર્તાઓ જે જૂથ સાથે સંબંધિત છે તેનાથી અલગ પાડે છે.

૯. મેડિકલ કોલેજ ચલાવવાનો આર્થિક બોજ કેન્દ્ર સરકાર ઉઠાવે છે.પાત્રતા માટેના માપદંડ નક્કી કરવા તે તેના પર છે.વસ્તુઓની પ્રકૃતિથી જ દેશભરના વિદ્યાર્થીઓ માટે પ્રવેશ ખુલ્લો મૂકવો શક્ય નથી.કયા સ્ત્રોતોમાંથી મંજૂરી આપવામાં આવશે તે નક્કી કરવાના અધિકારથી સરકારને નકારી શકાય નહીં.તે અનિવાર્યપણે નીતિનો

પ્રશ્ન છે અને અન્ય બાબતોની સાથે સાથે ચોક્કસ પ્રદેશોના રહેવાસીઓ અને અન્ય વર્ગના લોકોની જરૂરિયાતોની એકંદર આકારણી અને સર્વેક્ષણ પર આધાર રાખે છે, જેમના માટે તબીબી શિક્ષણ માટે સુવિધાઓ પૂરી પાડવી જરૂરી છે., જો સ્રોતોને પ્રાદેશિક, ભૌગોલિક અથવા અન્ય વાજબી ધોરણે યોગ્ય રીતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે તો તે વર્ગીકરણ કરવાની રીત અને પદ્ધતિમાં દખલ કરવા માટે અદાલતો માટે નથી.”

૨૯. એન. એસ. રત્નમ એન્ડ સન્સ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૨ અને ૧૮માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૨. કાસિન્કા ટ્રેડિંગના કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદામાં કોઈ શંકા નથી કે અગાઉની સૂચનાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલી મુક્તિઓ આપવા, ઘટાડવી, અટકાવવી, તેમાં ફેરફાર કરવો અથવા રદ કરવાની બાબતમાં સરકારને વ્યાપક વિવેકબુદ્ધિ ઉપલબ્ધ છે.તે પણ સાચું છે કે સરકાર જેને ઇચ્છે છે તેને મુક્તિ આપવા માટે બંધાયેલી નથી.જ્યારે કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ ફરજ ચૂકવવાપાત્ર હોય, ત્યારે ચોક્કસ વર્ગની વ્યક્તિઓ અથવા ઉત્પાદનો વગેરેને ઉપરોક્ત ફરજની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવી

એ સંપૂર્ણપણે સરકારની વિવેકબુદ્ધિમાં છે.આ વિવેકબુદ્ધિ વિવિધ પરિબલો પર આધારિત છે જેને સરકારે ધ્યાનમાં લેવાના છે કારણ કે આ નીતિગત નિર્ણયો છે.જોકે, વર્તમાન કેસમાં મુક્તિ આપવાનો કે ન આપવાનો મુદ્દો નથી.જ્યારે કોઈ ચોક્કસ વર્ગની વ્યક્તિઓને મુક્તિ આપવામાં આવે છે, ત્યારે તેનો લાભ તમામ સમાન સ્થિત વ્યક્તિઓને આપવામાં આવે છે.આ જાહેરનામું સમગ્ર વર્ગને લાગુ પડવું જોઈએ અને સરકાર પેટા-વર્ગીકરણ બનાવી શકતી નથી, જેથી એક પેટા-વર્ગને બાકાત રાખી શકાય, ભલે બંને પેટા-વર્ગો એક જ જાતિના હોય.જો આવું કરવામાં આવે તો તેને બંધારણની કલમ ૧૪માં સમાવિષ્ટ સમાનતાના ખંડનું ઉલ્લંઘન માનવામાં આવશે.તેથી, આવી સૂચનાઓની ન્યાયિક સમીક્ષા એ તપાસ હાથ ધરવા માટે સ્વીકાર્ય છે કે શું સૂચના એક જ વર્ગની હોવા છતાં બે વ્યક્તિઓ વચ્ચે દ્વેષપૂર્ણ ભેદભાવમાં પરિણમે છે કે કેમ.આશીર્વાદ ફિલ્મ્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યોમાં, આ પાસાને નીચેની રીતે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે:(એસ. સી. સી. પૃષ્ઠો ૬૨૮-૨૯, પેરા ૯-૧૨)

“૯. કરવેરા કાયદાની બાબતમાં રાજ્ય નિઃશંકપણે વધુ અક્ષાંશ ધરાવે છે.તે લોકોના વર્ગ પર કર લાદશે, જ્યારે કે તે અન્ય વર્ગના સંદર્ભમાં આમ નહીં કરે.

૧૦. જોકે, કરવેરાનો કાયદો, જે સર્વવિદિત છે, તે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪ હેઠળ પડકારના દાયરાની બહાર નથી.

૧૧. છોટાભાઈ જેઠાભાઈ પટેલ એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, એ. આઈ. આર. ૧૯૬૨ એસ. સી. ૧૦૦૬ માં એવું કહેવામાં આવ્યું હતું:(એ આઈ આર પાનું ૧૦૨૧, પેરા ૩૭)

“૩૭. પરંતુ તે અનુસરતું નથી કે ભાગ III નો દરેક અન્ય લેખ કરવેરા કાયદાને લાગુ પડતો નથી.કલમ ૩૧ (૨) ને બાજુએ મૂકીને કે કાયદાકીય ક્ષમતાની અંદર કરવેરા કાયદાની જોગવાઈઓને કલમ ૧૪ના ઉલ્લંઘન તરીકે આક્ષેપ કરી શકાય છે, તેનું ઉદાહરણ આ અદાલતના સૂરજ મોલ મોહતા એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ એ. વી.

વિશ્વનાથ શાસ્ત્રી (એ. આઈ. આર. ૧૯૫૪ એસ. સી. ૫૪૫-(૧૯૫૫) ૧ એસ. સી. આર. ૪૪૮) અને મીનાક્ષી મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એ. વી. વિશ્વનાથ શાસ્ત્રી (એ. આઈ. આર. ૧૯૫૫ એસ. સી. ૧૩-(૧૯૫૫) ૧ એસ. સી. આર. ૭૮૭) જેવા નિર્ણયો દ્વારા મળે છે.કે. ટી. મૂપિલ નાયર વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય (એ. આઈ. આર. ૧૯૬૧ એસ. સી. ૫૫૨) માં કેરળ જમીન કરવેરા કાયદાને કલમ ૧૪ દ્વારા બાંધધરીકૃત સ્વતંત્રતાનું ઉલ્લંઘન તરીકે ગેરબંધારણીય તરીકે રદ કરવામાં આવ્યો હતો.તે પણ કહેવાની જરૂર નથી કે જો કરવેરાની લાદણી કલમ ૧૫ ની વિરુદ્ધ ભેદભાવપૂર્ણ હતી, તો લેવી અમાન્ય રહેશે.”

૧૨. જોકે, કરવેરાના કાયદામાં વધુ અક્ષાંશ હોય છે.જો કે, કલમ ૧૪ ના ઉલ્લંઘનના સંદર્ભમાં એક નિષ્કર્ષ સામાન્ય રીતે લેવામાં આવશે જો તે સમાન વર્ગની વ્યક્તિઓ અથવા સમાન રીતે સ્થિત વ્યવસાયો પર લાદવા મા ગે છે અથવા કરવેરાનું ઉદાહરણ કે જે અસમાનતા તરફ દોરી જાય છે.આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય મનોરંજન કરવેરા અધિનિયમ હેઠળ

કરવેરાની ઘટના વ્યક્તિના મનોરંજન પર છે.મનોરંજન વેરાનો દર સિનેમા થિયેટરના મુલાકાતી પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવેલી રકમના આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે, જે તેના માલિક દ્વારા દર્શકો પાસેથી લેવામાં આવતી પ્રવેશ ફીના સંદર્ભમાં હોય છે.”

XXX XXX XXX

૧૮. આપણે એ સિદ્ધાંતથી વાકેફ છીએ કે જે તફાવત વાજબી વર્ગીકરણની બાંધધરી આપે છે તે મહાન હોવો જરૂરી નથી.જો કે, તે બતાવવું પડશે કે તફાવત વાસ્તવિક અને નોંધપાત્ર છે અને કાયદો અથવા સૂચનાના ઉદ્દેશ્ય સાથે થોડો ન્યાયી અને વાજબી સંબંધ હોવો જોઈએ.સૂક્ષ્મ તફાવતોને ધ્યાનમાં રાખીને વર્ગીકરણ કરવું સારું નથી.રૂપ ચંદ અદલખા વિરુદ્ધ ડીડીએના ચુકાદામાંથી શબ્દસમૂહ ઉધાર લેવા માટે:“વધુ પડતું વર્ગીકરણ કરવું એટલે સમાનતાને પૂર્વવત્ કરવી.”

૩૦. વિક્રમ સિમેન્ટ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૭,૮ અને ૯માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૭. બંધારણની કલમ ૧૪ના અવકાશ અને અર્થ પરનો કાયદો હવે સારી રીતે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે.અમે લાભપ્રદ રીતે ડી. એસ. નકારા અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"૧૦.બંધારણની કલમ ૧૪નો વ્યાપ, વિષયવસ્તુ અને અર્થ આ અદાલત દ્વારા નિર્ણયોની શ્રેણીમાં સઘન તપાસનો વિષય રહ્યો છે.તેથી, તે માત્ર તે તમામ નિર્ણયોને પુનરાવર્તિત કરવા માટે આ ચુકાદાની લંબાઈમાં વધારો કરશે અને તે કવાયતને ટાળવી વધુ સારું છે સિવાય કે અને મેનકા ગાંધી વિરુદ્ધ ભારત સંઘના વિષય પરના તાજેતરના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ સિવાય, જેમાંથી નીચેના અવલોકનો મેળવી શકાય છે:

"૭.....આ લેખમાં પ્રતિપાદિત મહાન સમાનતાના સિદ્ધાંતની સામગ્રી અને પહોંચ શું છે?તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે તે બંધારણનો પાયાનો વિશ્વાસ છે.તે ખરેખર એક

આધારસ્તંભ છે જેના પર આપણા લોકશાહી પ્રજાસત્તાકનો પાયો સુરક્ષિત રીતે ટકેલો છે.અને, તેથી, તે સંકુચિત, પાંડિત્યપૂર્ણ અથવા લેક્સિકોગ્રાફિક અભિગમને આધિન ન હોવો જોઈએ.તેના તમામ સ્વીકૃત અવકાશ અને અર્થને કાપી નાખવાનો કોઈ પ્રયાસ થવો જોઈએ નહીં, આમ કરવું તેની સક્રિયતાનું ઉદ્ધંધન હશે.સમાનતા એ ઘણા પાસાઓ અને પરિમાણો સાથે એક ગતિશીલ ખ્યાલ છે અને તેને પરંપરાગત અને સિદ્ધાંતની અંદર કેદ કરી શકાતો નથી limits. અનુચ્છેદ ૧૪ રાજ્યની કાર્યવાહીમાં મનસ્વીતા પર પ્રહાર કરે છે અને નિષ્પક્ષતા અને વ્યવહારની સમાનતાની ખાતરી કરે છે.વાજબીપણાનો સિદ્ધાંત, જે કાયદાકીય તેમજ દાર્શનિક રીતે, સમાનતા અથવા બિન-મનસ્વીપણાનું એક આવશ્યક તત્વ છે, તે કલમ ૧૪માં સર્વવ્યાપકતાની જેમ ફેલાયેલું છે.

૧૧. નિર્ણયો સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે કલમ ૧૪ વર્ગ કાયદાને પ્રતિબંધિત કરે છે, તેમ છતાં તે કાયદાના હેતુ માટે વાજબી વર્ગીકરણને પ્રતિબંધિત કરતું નથી.જો કે, સ્વીકાર્ય વર્ગીકરણની કસોટી પાસ કરવા માટે, બે શરતો પૂર્ણ થવી

આવશ્યક છે, એટલે કે (i) વર્ગીકરણ એક બુદ્ધિગમ્ય તફાવત પર આધારિત હોવું જોઈએ જે વ્યક્તિઓ અથવા વસ્તુઓને જૂથમાંથી બાકાત રહેલા લોકોથી અલગ પાડે છે; અને (૨) તે તફાવતનો કાયદાના ઉદ્દેશ્યો સાથે તર્કસંગત સંબંધ હોવો જોઈએ [જુઓ શ્રી રામ કૃષ્ણ ડાલમિયા વિરુદ્ધ શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એસ. આર. તેંડુલકર અને અન્ય (૫)].વર્ગીકરણ હાંસલ કરવા માગતા ઉદ્દેશ્યો અનુસાર વિભેદક ધોરણે સ્થાપિત થઈ શકે છે પરંતુ તેમાં જે ગર્ભિત છે તે એ છે કે વર્ગીકરણના આધાર અને વિચારણા હેઠળના કાયદાના ઉદ્દેશ વચ્ચે સાંઠગાંઠ હોવી જોઈએ.આ અદાલતના નિર્ણયો દ્વારા તે સમાન રીતે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૧૪ માત્ર મૂળ કાયદા દ્વારા જ નહીં પણ પ્રક્રિયાના કાયદા દ્વારા પણ ભેદભાવની નિંદા કરે છે. (ભાર મૂકવામાં આવે છે) "

૮. વિશેષ અદાલતો બિલ, ૧૯૭૮ [૬] માં, આ અદાલતે બંધારણની કલમ ૧૪માં સમાવિષ્ટ 'સમાનતા' સિદ્ધાંતને સ્પર્શતા ઘણા નિર્ણયોનું સર્વેક્ષણ હાથ ધર્યું હતું અને કેટલાક સિદ્ધાંતો બહાર પાડ્યા હતા.સિદ્ધાંત નંબર ૩ માં, કોર્ટે પ્રકાશ પાડ્યો હતો કે વર્ગીકરણ સ્વીકાર્ય હોવા છતાં અને કોઈ પણ

કેસમાં વર્ગીકરણની માન્યતા નક્કી કરવા માટે ભ્રામક ચોકસાઈ પર ભાર મૂકવો અથવા સૈદ્ધાંતિક પરીક્ષણો લાગુ કરવા તે અદાલતો માટે નથી, પરંતુ તે જ સમયે, વર્ગીકરણને ન્યાયી ગણવામાં આવશે જો તે સ્પષ્ટ રીતે મનસ્વી ન હોય.એ વાત પર પણ ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે બંધારણની કલમ ૧૪ માં રેખાંકિત હેતુ એ હતો કે તમામ વ્યક્તિઓને સમાન સંજોગોમાં સમાન રીતે વર્તવામાં આવે, જેમાં આપવામાં આવેલા વિશેષાધિકારો અને લાદવામાં આવેલી જવાબદારીઓ બંને હોય.કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ ભારપૂર્વકનો સંદેશ નીચે મુજબ હતો:

"૭૨.....(૪).....તેનો અર્થ એ જ છે કે સમાન સંજોગોમાં તમામ વ્યક્તિઓ સાથે આપવામાં આવેલા વિશેષાધિકારો અને લાદવામાં આવેલી જવાબદારીઓ બંનેમાં સમાન વ્યવહાર કરવામાં આવશે.એક જ પરિસ્થિતિમાં બધાને સમાન કાયદા લાગુ કરવા પડશે, અને જો કાયદાના વિષયની બાબતમાં તેમની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે સમાન હોય તો એક વ્યક્તિ અને બીજા વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ હોવો જોઈએ નહીં.

(ભાર મૂકવામાં આવે છે) "

બીજો સિદ્ધાંત જે પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો હતો તે એ હતો કે વર્ગીકરણ મનસ્વી ન હોવું જોઈએ પરંતુ તર્કસંગત હોવું જોઈએ, એટલે કે, તે માત્ર કેટલાક ગુણો અથવા લાક્ષણિકતાઓ પર આધારિત હોવું જોઈએ નહીં જે એકસાથે જૂથબદ્ધ તમામ વ્યક્તિઓમાં જોવા મળે છે અને અન્ય લોકોમાં નહીં કે જેઓ બાકાત છે, પરંતુ તે ગુણો અને લાક્ષણિકતાઓ કાયદાના ઉદ્દેશ સાથે વાજબી સંબંધ ધરાવતા હોવા જોઈએ.

૯. કલમ ૧૪ કોઈપણ સ્વરૂપમાં મનસ્વીપણાને ટાળે છે.આ સિદ્ધાંતને ઈ. પી. રોયપ્પા વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય [૭] માં છટાદાર રીતે સમજાવવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે મૂળભૂત સિદ્ધાંત જે કલમ ૧૪ અને ૧૫ બંનેને જાણ કરે છે તે સમાનતા અને ભેદભાવ સામે અવરોધ છે.અમે તે ચુકાદામાંથી નીચેનો ભાગ પણ ટાંકવા માંગીએ છીએ, જે નીચે મુજબ છે:

"૮૫.....હકારાત્મક ઢ્રષ્ટિકોણથી, સમાનતા એ મનસ્વીપણાના વિરોધી છે.હકીકતમાં, સમાનતા અને મનસ્વીતા એ કટ્ટર દુશ્મનો છે; એક પ્રજાસત્તાકમાં કાયદાના શાસન સાથે સંબંધિત છે જ્યારે અન્ય, સંપૂર્ણ રાજાની ઈચ્છા અને તરંગીતા સાથે સંબંધિત છે.જ્યાં કોઈ કાર્ય મનસ્વી હોય ત્યાં તેમાં ગર્ભિત છે કે તે રાજકીય તર્ક અને બંધારણીય કાયદા બંને અનુસાર અસમાન છે અને તેથી તે કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે અને જો તે જાહેર રોજગારને લગતી કોઈપણ બાબતને અસર કરે છે, તો તે કલમ ૧૪નું પણ ઉલ્લંઘન કરે છે.કલમ ૧૪ અને ૧૬ રાજ્યની કાર્યવાહીમાં મનસ્વીતા પર પ્રહાર કરે છે અને નિષ્પક્ષતા અને વ્યવહારની સમાનતાની ખાતરી આપે છે.

વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને લાગુ કરવા પર, અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે સમજૂતી પ્રકૃતિમાં અત્યંત ભેદભાવપૂર્ણ છે."

૩૧. એસોસિએશન ઓફ સેલ્ફ ફાઇનાન્સિંગ ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, દિલ્લી હાઇકોર્ટે પેરા પરમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“પર. અરજદાર એવી પણ દલીલ કરે છે કે સી.ઈ.ટી. કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સીઈટીને વિદ્યાર્થીઓની પસંદગીના સાધન તરીકે ગણવામાં આવે છે જ્યાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા બેઠકોની સંખ્યા કરતાં વધુ હોય.એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં બેઠકો ખાલી ચાલી રહી છે, જોકે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સી.ઈ.ટી. મનસ્વી છે.જોકે, આ દલીલ મુદ્દાને ચૂકી જાય છે.સી.ઈ.ટી. માટેનો તર્ક, અને સામાન્ય રીતે, યુનિવર્સિટી સ્તરે તમામ શૈક્ષણિક નિયમન, શ્રેષ્ઠતા અને ગુણવત્તાના લઘુત્તમ ધોરણની ખાતરી કરવાનું છે.તેનો હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો નથી કે બેઠકો ભરવામાં આવે, અથવા ખાનગી સંસ્થાઓના વ્યવસાયિક હિતોને ધ્યાનમાં રાખીને ગુણવત્તાનો ત્યાગ કરવાનો નથી.અરજદાર દ્વારા જે વર્ગીકરણની માંગ કરવામાં આવી છે તે બે ગણા છે, એટલે કે એવા કિસ્સાઓ કે જ્યાં બેઠકો ખાલી ચાલી રહી છે અને એવા કિસ્સાઓ કે જ્યાં વિદ્યાર્થીઓ મર્યાદિત બેઠકો માટે સ્પર્ધા કરી રહ્યા છે.આ દલીલમાં, સી.ઈ.ટી.

માત્ર પછીની શ્રેણી સાથે તર્કસંગત જોડાણ ધરાવે છે. જો કે, રાજ્ય WP (C) ૩૨૬૨/૨૦૧૩ પાનું ૫૪ સી.ઈ.ટી. નો હેતુ-શૈક્ષણિક શ્રેષ્ઠતા-બંને ઉદાહરણો સાથે તર્કસંગત જોડાણ ધરાવે છે, એટલે કે યોગ્યતા વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા અને ઉપલબ્ધ બેઠકોથી સ્વતંત્ર રીતે સુરક્ષિત હોવી જોઈએ.માત્ર કેટલીક બેઠકો ખાલી હોવાથી સંસ્થાઓ યોગ્યતાના સિદ્ધાંતને છોડી શકતી નથી, અથવા વધુ સ્પષ્ટ રીતે, જે રીતે સામાન્ય રીતે યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે.જો કંઈપણ હોય તો, આમ કરવું મનસ્વી વર્તન તરફ વળશે.હકીકતમાં, આ મુદ્દા પર સર્વોચ્ચ અદાલતે વિશ્વેશ્વરૈયા ટેકનોલોજીકલ યુનિવર્સિટી અને અન્ય વિરુદ્ધ ફૂણેન્ડુ હલદર અને અન્યો, (૨૦૧૧) ૪ એસ. સી. સી. ૬૦૬ માં વિચારણા કરી હતી.કોર્ટ સમક્ષ પ્રશ્ન હતો:

"શું રાજ્ય સરકાર/યુનિવર્સિટીના વૈધાનિક નિયમો અને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત ઈજનેરી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટેના પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટ આપી શકાય કે તેને અવગણી શકાય, અને જે ઉમેદવાર આવા પાત્રતા માપદંડને પૂર્ણ કરતા નથી તેમને વ્યાવસાયિક કોલેજોમાં મોટી સંખ્યામાં બેઠકો ખાલી રહી હોવાના આધારે પ્રવેશ આપી શકાય.

૩૨. ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે ઉપરોક્ત કિસ્સામાં સીઈટીને વિદ્યાર્થીઓની પસંદગીના સાધન તરીકે ગણવામાં આવે છે જ્યાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા બેઠકોની સંખ્યા કરતાં વધુ હોય અને જ્યાં બેઠકો ખાલી રહે છે, ત્યાં એવું જોવા મળે છે કે સીઈટી માટેનો તર્ક, શ્રેષ્ઠતા અને ગુણવત્તાના લઘુત્તમ ધોરણની ખાતરી કરવા માટે છે. તેનો હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો નથી કે બેઠકો ભરવામાં આવે, અથવા ખાનગી સંસ્થાઓના વ્યવસાયિક હિતોને ધ્યાનમાં રાખીને ગુણવત્તાનો ત્યાગ કરવાનો નથી. ઉપરોક્ત કેસમાં વધુમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે માત્ર કેટલીક બેઠકો ખાલી છે તે સંસ્થાઓને યોગ્યતાના સિદ્ધાંતને છોડવાની મંજૂરી આપતું નથી. જો કે, અહીં ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, વર્તમાન કિસ્સામાં પ્રતિવાદી રાજ્યએ નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં ઉચ્ચ પાત્રતા લાયકાત ધોરણ સૂચવ્યું છે. સંબંધિત કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો એન. ઇ. ઇ. ટી. માટે જોગવાઈ કરતા નથી અને તેથી ખાલી બેઠકો માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. લાગુ થશે નહીં.

૩૩. રાજીવ કુમાર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નિરીક્ષણ કર્યું છે અને પેરા ૭, ૮ અને ૯ માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૭. અમે આ બાબત પર વિચારપૂર્વક વિચારણા કરી છે.જોકે નિઃશંકપણે અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો મુદ્દો ખૂબ જ મહત્વનો છે અને તે રાષ્ટ્રીય હિતમાં છે કે આઈઆઈટી જેવી દેશની શ્રેષ્ઠ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં કોઈ પણ બેઠક વેડફાઈ ન જાય, પરંતુ તે જ સમયે, એ ભૂલી શકાય નહીં કે બેઠકો ભરવા માટે, આઈઆઈટીના વ્યાવસાયિક નિષ્ણાતો દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ શૈક્ષણિક કેલેન્ડર, જેમના પ્રયત્નોને કારણે આ સંસ્થાઓ આજે તે ઉચ્ચ સ્થાન પર પહોંચી ગઈ છે, જેના પર તેઓ કબજો કરે છે, જેના કારણે તેમાં ખાલી બેઠકોને રાષ્ટ્રીય કચરો કહી શકાય નહીં.આઈઆઈટીને એનઆઈટી કરતાં વધુ સારી માનવામાં આવે છે, કદાચ એનઆઈટી પહેલાં જ તેમનું શૈક્ષણિક સત્ર શરૂ કરવા માટે, જે આઈઆઈટીના શૈક્ષણિક સત્રમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે, જ્યારે એનઆઈટીમાં પ્રવેશની પ્રક્રિયા ઓગસ્ટ, ૨૦૧૪ સુધી ચાલવાનું કહેવાય છે.આમ, ખાલી જગ્યાઓ ભરવી એ આઈ. આઈ. ટી. માં શિક્ષણના ધોરણો અને યોગ્યતા જાળવવાની કિંમત પર ન હોઈ શકે.

૮. એમ. આઈ. હુસૈન વિરુદ્ધ એન. સિંહ ૧૨૫ (૨૦૦૫) ડી. એલ. ટી. ૨૨૩ કેસમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો

હતો કે ખાલી પડેલી બેઠકો બિન-લાયકાત ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપીને ડબલ્યુપી (સી) નંબર ૨૨૭૫/૨૦૧૦ ૧૨ ના પાનું ૮ માં સીએમ નંબર ૮૧૭૮/૨૦૧૪ ભરવાનું કોઈ કારણ નથી. મહારાજા અગ્રસેન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી વિરુદ્ધ ગુરુ ગોવિંદ સિંહ ઇન્દ્રપ્રસ્થ યુનિવર્સિટી ૧૧૬ (૨૦૦૫) ડી. એલ. ટી. ૨૮૦ની અન્ય એક ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે એકવાર નાટકીય પ્રદર્શન શરૂ થયા પછી, કોઈને પણ પ્રવેશવાની મંજૂરી નથી-તેવી જ રીતે અભ્યાસનો અભ્યાસક્રમ શરૂ થયા પછી બેઠકોની કાઉન્સેલિંગ બંધ થવી જોઈએ. ફરીથી, સુનિંત કૌર વિરુદ્ધ જી. જી. એસ. આઈ. પી. યુનિવર્સિટી આઈ. એલ. આર. (૨૦૦૫) કેલ ૨૧૫ કેસમાં, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે જો બેઠકો ભરવામાં ન આવે તો પણ, તે મધ્ય સત્રમાં પ્રવેશ માટે આધાર ન હોઈ શકે.

૯. સુપ્રીમ કોર્ટે અરવિંદ કુમાર કંકણે વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય (૨૦૦૧) ૮ એસ. સી. સી. ૩૫૫ કેસમાં પણ ચુકાદો આપ્યો હતો કે જો પરામર્શ લાંબા સમય સુધી સતત ચાલશે, તો તે અભ્યાસના અભ્યાસક્રમને ખલેલ પહોંચાડશે. તેવી જ રીતે, નીલૂ અરોરા વિરુદ્ધ ભારત સંઘ (૨૦૦૩) ૩ એસ. સી. સી. ૩૬૬ માં એવું માનવામાં

આવ્યું હતું કે જ્યારે વિગતવાર યોજના ઘડવામાં આવી છે અને જે રીતે તેને તૈયાર કરવાની છે તે તેમાં દર્શાવવામાં આવી છે, માત્ર એટલા માટે કે ચોક્કસ સંખ્યામાં બેઠકો ભરવામાં આવી નથી, જો યોજના હેઠળ તેના માટે કોઈ અવકાશ ન હોય તો વધુ એક રાઉન્ડની કાઉન્સેલિંગ અપનાવવા માટે પૂરતું કારણ નથી. જ્યારે પણ બેઠકો ખાલી જોવા મળે ત્યારે યોજનામાં ફેરફાર કરવાનું સલાહભર્યું ન હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું.”

૩૪. ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને પણ લાગુ પડતો નથી. ઉપરોક્ત કેસમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ખાલી જગ્યાઓ ભરવી એ આઈ. આઈ. ટી. માં શિક્ષણના ધોરણો અને યોગ્યતા જાળવવાની કિંમત પર ન હોઈ શકે. વર્તમાન કિસ્સામાં, મોટાભાગના રાજ્યોમાં, વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષ માટે, બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. ને ફરજિયાત બનાવવામાં આવી નથી અને વધુમાં કેન્દ્રીય પરિષદોએ ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. નક્કી કરી નથી અને તેથી શિક્ષણના ધોરણ અને ગુણવત્તાના ભોગે ખાલી બેઠકો ભરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.

૩૫. પૂંદા ગૌર અને અન્યો (ઉપરોક્ત) કેસમાં દિલ્હી ઉચ્ચ અદાલતે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના આધારે અવલોકન કર્યું છે કે પાત્રતાના માપદંડ નક્કી કરવાનો ઉદ્દેશ શિક્ષણના ધોરણોમાં શ્રેષ્ઠતાની જાળવણી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે અને તમામ બેઠકો ભરવાનો નથી.બેઠકો ભરવા માટેના ધોરણો ઘટાડવાનું એક ખતરનાક વલણ માનવામાં આવતું હતું જે શિક્ષણની ગુણવત્તાના વિનાશ તરફ દોરી જશે.જો કે, આ ચુકાદો અહીં ઉપર ચર્ચા કરાયેલ વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં પણ લાગુ પડતો નથી.

૩૬. એમ. આઈ. હુસૈન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં દિલ્હી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે પેરા ૧૪માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“(૧૪) અમારા મતે, એવો કોઈ કાનૂની સિદ્ધાંત નથી કે તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરવી જરૂરી છે.જો આવી દલીલ સ્વીકારવામાં આવે તો તેનો અર્થ એ થશે કે ખાલી બેઠકોને વિજ્ઞાન અથવા ગણિતમાં કોઈ અભિરુચિ ન ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ સાથે ભરીને પણ ભરવી પડશે.અમે આવી કોઈ દલીલને સ્વીકારી શકતા નથી.ઘણી શાળાઓ જાળવી રાખવા અને રક્ષણ આપવા માટે પ્રતિષ્ઠા ધરાવે છે, અને તેઓ ચોક્કસપણે લઘુત્તમ માપદંડ નક્કી કરી શકે છે, જેની નીચે બેઠકો ખાલી રહે તો પણ તે વિદ્યાર્થીઓને

ચોક્કસ પ્રવાહમાં પ્રવેશ આપશે નહીં.રિટ અરજદાર વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં પ્રવેશ મેળવવાનો કોઈ કાનૂની અધિકાર દર્શાવી શક્યો નથી.વધુમાં, શાળાના ૩૬ વિદ્યાર્થીઓ એવા છે કે જેમણે રિટ અરજદાર કરતાં વધુ યોગ્યતા સાથે ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષા પાસ કરી છે અને તેઓ વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં પ્રવેશ મેળવવા માંગતા હતા, પરંતુ તેમને નકારવામાં આવ્યા છે.આથી, રિટ અરજદારને વિજ્ઞાન પ્રવાહમાં પ્રવેશ મેળવવાનો કોઈ કાનૂની અધિકાર હોઈ શકતો નથી.”

૩૭. આ તમામ નિર્ણયો વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડતા નથી અને પ્રતિવાદીઓને કોઈ મદદ કરશે નહીં.

૩૮. ધ્રુતિકુમારી ભાગુભાઈ પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, આ અદાલતની ખંડપીઠે પેરા ૨૧માં ખાસ અવલોકન કર્યું છે કે વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો અને નોંધાયેલા વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદી રાજ્યને કેન્દ્રીય પરિષદ દ્વારા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં ઉચ્ચ ધોરણ સૂચવવાનો અધિકાર છે.જો કે, ખાલી પડેલી બેઠકો માટે, રાજ્ય દ્વારા નિર્ધારિત ઉચ્ચ લાયકાત ધોરણ લાગુ થશે નહીં પરંતુ સંબંધિત કેન્દ્રીય પરિષદો દ્વારા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ

લાગુ થશે.આથી, ઉપરોક્ત કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચે આપેલા નિર્ણય પર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા તેમને કોઈ સહાય પૂરી પાડશે નહીં.

૩૯. પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલો દ્વારા જે નિર્ણયો પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવે છે તેને અમે ધ્યાનમાં રાખી છે.અહીં ઉપર ચર્ચા કરાયેલા તથ્યો પરથી જાણવા મળે છે કે, ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ અનુસાર, ખાલી જગ્યાઓ પર પ્રવેશ પાત્રતા માપદંડમાં છૂટછાટના આધારે આપવામાં આવશે.મેરિટ યાદી તૈયાર કરવા અને શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ./બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુથી એન. ઇ. ઇ. ટી. ની લાગુ પડવાની અસર ૧૯૮૬ના નિયમો હેઠળ સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયન મેડિસિન દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડ કરતાં વધુ ધોરણ નક્કી કરવાની છે.અહીં ઉપર કરવામાં આવેલી ચર્ચા અનુસાર, આયુષ મંત્રાલયે રાજ્ય સરકારોને શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. લાગુ કરવાનો વિકલ્પ આપ્યો હતો.મોટાભાગના રાજ્યોએ ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષ માટે આયુષ મંત્રાલય દ્વારા આપવામાં આવેલા વિકલ્પને સ્વીકાર્યો નથી અને પ્રતિવાદી-રાજ્યએ બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે ઉપરોક્ત ઉચ્ચ ધોરણો લાગુ કર્યા છે.બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે સંબંધિત પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત

લઘુતમ પાત્રતા માપદંડ વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષ એટલે કે ૨૦૧૭-૧૮ માટે એન. ઇ. ઇ. ટી. નથી. વધુમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે ૧૬/૨/૨૦૧૮ તારીખના નિર્ણય દ્વારા, પ્રતિવાદી-રાજ્યએ બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટેના માપદંડમાં ઘટાડો કર્યો છે, જેના દ્વારા પ્રતિવાદી-રાજ્યએ પ્રવેશ આપવા માટે આશરે ચાર ટકા વર્ણવ્યા છે. આમ, મૂળભૂત રીતે, નિયમિત બેઠકો માટે ૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૪ (૫) (એ) માં સૂચવેલા એન. ઇ. ઇ. ટી. ખાતે લઘુતમ ૫૦ પર્સેન્ટાઈલના પાત્રતા માપદંડને ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપવા માટેના લઘુતમ માપદંડ તરીકે એન. ઇ. ઇ. ટી. ખાતે ઘટાડીને આશરે ૪ પર્સેન્ટાઈલ કરવામાં આવ્યા છે. અમને એન. ઇ. ઇ. ટી. માં ૭૨૦ માંથી ૩૦ ગુણ નક્કી કરવા પાછળ કોઈ તર્ક/તર્ક દેખાતો નથી. આમ, જ્યારે પ્રતિવાદી-રાજ્યએ પોતે જ એન. ઇ. ઇ. ટી. માં બી. એ. એમ. એસ. માં પ્રવેશ આપવા માટે લઘુતમ પાત્રતાના માપદંડમાં ચાર ટકાના દરે ઘટાડો કર્યો છે, ત્યારે અમારો મત છે કે પ્રતિવાદી-રાજ્ય અરજદાર-સંગઠન એટલે કે સંબંધિત સંસ્થાઓના સભ્યોને નિયમો હેઠળ સંબંધિત કેન્દ્રીય પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુતમ પાત્રતાના માપદંડના આધારે બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવાની મંજૂરી આપશે.

૪૦. સુનાવણી દરમિયાન, પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિજ્ઞાન વકીલો દ્વારા ધ્યાન દોરવામાં આવે છે કે અરજદાર-સંગઠન એટલે કે સંબંધિત સંસ્થાઓના

સભ્યોએ ખાલી બેઠકો પર પ્રવેશ આપ્યો છે જે પ્રતિવાદી નંબર ૨-સમિતિ દ્વારા સંબંધિત કોલેજોમાં નિયમો અનુસાર સંબંધિત પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડના આધારે પરત કરવામાં આવે છે અને તેથી વિદ્યાર્થીઓને આપવામાં આવતા આવા પ્રવેશને મંજૂરી આપવી જરૂરી છે.આ તબક્કે, એ નોંધવું વધુ જરૂરી છે કે વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૭-૧૮ માટે જ વર્તમાન પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ રહી છે કારણ કે આગામી શૈક્ષણિક વર્ષ એટલે કે ૨૦૧૮-૧૯ થી, બી. એ. એમ. એસ. અને બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવા માટે એન. ઈ. ઈ. ટી. ફરજિયાત બનાવવામાં આવી છે.આમ, વર્તમાન કેસની વિચિત્ર હકીકતો અને સંજોગોમાં, ઉપરોક્ત તારણો નોંધવામાં આવે છે.

૪૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, વિવાદિત સંદેશાવ્યવહારને અલગ રાખવામાં આવે છે.પ્રતિવાદી નંબર ૨-સમિતિને સંબંધિત નિયમો હેઠળ કેન્દ્રીય પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડોને પૂર્ણ કરતા વિદ્યાર્થીઓને આપવામાં આવતા પ્રવેશને સમર્થન/મંજૂરી આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.૨૦૧૭ના નિયમોના નિયમ ૧૬ને એ હદ સુધી વાંચવામાં આવે છે કે શૈક્ષણિક વર્ષ માટે બી. એ. એમ. એસ./બી. એચ. એમ. એસ. અભ્યાસક્રમોમાં ખાલી પડેલી બેઠકો સંબંધિત નિયમો હેઠળ કેન્દ્રીય પરિષદો દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ પાત્રતા માપદંડોને પૂર્ણ કરતા વિદ્યાર્થીઓ સાથે ભરવામાં આવે.

જર. આ તમામ અરજીઓને તે મુજબ મંજૂરી આપવામાં આવે છે.દરેક અરજીમાં
રૂલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.

(આર સુભાષ રેડ્ડી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.